

групу чи терористичну організацію, особа усвідомлює суспільну небезпеку самого існування такого злочинного формування, усвідомлює ту кінцеву мету, заради досягнення якої створюється це формування, характер і ступінь суспільної небезпеки тих дій, які здійснюватимуться для досягнення мети. Звичайно, при цьому особа передбачає і настання єдиного полінаслідку від багато об'єктних злочинів терористичної спрямованості. У першу чергу передбачається настання такого наслідку, як створення реальної небезпеки для суспільства від самого факту існування терористичного формування. Окрім того передбачається реальна можливість настання шкідливих наслідків від терористичної діяльності, тим більше, якщо ще на стадії створення були розроблені плани конкретних дій, здійснена закупівля зброї, вибухових матеріалів тощо.

Вольова ознака суб'єктивної сторони створення терористичної групи чи терористичної організації полягає в бажанні створити таку організацію (групу), ніж створити реальну небезпеку для суспільства, і завдяки чому досягнути кінцевої мети терористичної діяльності.

Гончаров Д. О., слухач магістратури
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ РЕЛІГІЇ

У Конституції України (ст. 35) закріплено право на свободу світогляду і віросповідання, яке включає свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої, безперешкодно відправляти одноособово чи колективно релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність. Крім того Конституцією України гарантовано сприяння державою консолідації та розвитку релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України (ст. 11) та неможливість надання будь-яких привілеїв чи обмежень за ознаками релігійних переконань (ст. 24). Здійснення права на свободу віросповідання може бути обмежено законом лише в інтересах охорони громадського порядку, здоров'я і моральності населення або захисту прав і свобод інших людей. Особливу

роль у забезпеченні гарантованих Конституцією прав і свобод належить кримінально-правовим нормам.

Так як злочини проти свободи віросповідання знаходяться у розділі V Особливої частини КК України, то їх родовим об'єктом потрібно визнавати відносини з приводу забезпечення конституційних прав та свобод людини і громадянина. Видовим об'єктом даних злочинів є релігійна свобода або свобода релігійного віросповідання. Стосовно виокремлення основного безпосереднього об'єкта досліджуваної категорії злочинів, то потрібно сказати, що ним без сумніву виступає свобода віросповідання кожної окремо взятої людини. Додатковим об'єктом можуть бути відносини власності (ст. 178 КК) або відносини, що забезпечують охорону здоров'я або інших законних інтересів громадян (ч. 1 ст. 181 КК), нормальний етичний розвиток неповнолітніх, їх здоров'я і статева недоторканість (ч. 2 ст. 181 КК).

Злочини проти релігії є як предметні (ст. ст. 178 і 179 КК), так і безпредметні (ст. ст. 180 і 181 КК) злочини. Предметом злочину, передбаченого ст. 178 КК є різні релігійні споруди чи культові будинки, предметом злочину, передбаченого ст. 179 КК виступають релігійні святині.

Об'єктивна сторона злочинів проти релігії характеризується в окремих випадках лише однією обов'язковою ознакою – наявністю суспільно небезпечного діяння, а в інших – наявністю суспільно небезпечного діяння, суспільно небезпечних наслідків та причинного зв'язку між діянням та наслідками. Таким чином, бачимо, що дані злочини сформульовані законодавцем як злочини з матеріальним складом (ст. 180 КК), з формальним складом (ст. ст. 178 і 179 КК) та з усіченим складом (ст. 181 КК). Діяння у всіх випадках, крім злочину, передбаченого ст. 180 КК може виражатися тільки у дії. Ця ж кримінально-правова норма передбачає настання обов'язкового наслідку у вигляді зриву або загрози зриву релігійного обряду. Дві з чотрьох статей містять кваліфіковані склади. Варто зауважити, що доцільно було б у кримінальному законодавстві України передбачити відповідальність не тільки за перешкодження здійсненню релігійного обряду, але й за перешкодження діяльності релігійної організації. Крім того, цікаво з точки зору дослідження особливостей кримінальної відповідальності

розглянути релігійну групу чи об'єднання, яке спеціально створене для посягання на здоров'я людей під приводом проповідування власних віровчень чи виконань релігійних обрядів.

Суб'єкт кримінально-правового складу злочину проти релігії – це за чинним кримінальним законодавством, як правило, фізична, осудна особа, що досягла віку 16 років, не володіє ознаками спеціального суб'єкта. В окремих випадках особа, яка вчинила злочин проти свободи віросповідання буде додатково нести відповідальність і за іншою кримінально-правовою нормою.

Суб'єктивна сторона досліджуваної категорії злочинів виражається перш за все у формі прямого умислу, який означає, що особа усвідомлювала, що робить посягання на релігійну свободу громадян, передбачала, що в результаті цього посягання можливо або неминуче будуть порушені права і законні інтереси громадян, зокрема, на життя і здоров'я, віросповідання, рівноправ'я і тому подібне і бажає, або діяти таким чином, або щоб ці наслідки наступили. Разом з тим, потрібно зауважити, що ми категорично не згодні з тим, що пошкодження релігійних споруд чи культових будинків та незаконне знищення релігійних святинь може характеризуватися як умисною, так і необережною формою вини. Крім того, на нашу думку, суб'єктивна сторона всіх досліджуваних злочинів повинна включати безпосередньо в кримінальному законодавстві вказівку на мотив релігійної ворожнечі або ненависті, хоча зараз і не включає.

Основні напрями розвитку кримінально-правових норм, які регулюють релігійні відносини у суспільстві невід'ємні від загальної тенденції розвитку кримінального законодавства України – його гуманізації. Безпосередньо удосконалення кримінального законодавства в сфері свободи віросповідання може здійснюватися декількома способами: 1) шляхом самодостатньої позитивної видозміни, згідно розвитку суспільної свідомості і культури, – коли соціальна правосвідомість на національному рівні зумовлює необхідність гуманітарного вдосконалення положень вітчизняної системи кримінально-правових норм у досліджуваній сфері; 2) за допомогою науково обґрунтованих законодавчих ініціатив, що трохи випереджають якісний стан суспільної правосвідомості, але здатні істотно підвищити ефективність кримінально-

правового регулювання або наблизити його до загально визнаних морально-демократичних стандартів; 3) за допомогою запозичення у кримінальне законодавство України зарубіжних нормативних елементів, результативність яких доведена правозастосовною практикою окремих найрозвиненіших у правовому відношенні країн світу; 4) шляхом приєднання України до базових міжнародно-правових домовленостей у сферах кримінально-правового регулювання та захисту прав і свобод людини і громадянина, правозастосовне впровадження (імплементация) яких у систему вітчизняного законодавства, здатне суттєво підвищити якість вітчизняного кримінального права стосовно захисту свободи віросповідання.

Горох А. О., ад'юнкт кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ЗАКЛИКИ ДО ДІЙ, ЩО ЗАГРОЖУЮТЬ ГРОМАДСЬКОМУ ПОРЯДКУ

Злочини проти громадського порядку несуть за собою суспільну небезпеку спричинену тим, що вони цілеспрямовано вчиняються проти найважливіших людських та суспільних цінностей, охоронюваних кримінальним законом а також відносин які виникають у галузі соціального та політичного життя

Наслідки злочинів проти громадського порядку в тому числі і закликів до вчинення дій що загрожують громадському порядку полягають у порушенні громадського порядку. Оскільки об'єктом даного виду злочину є громадський спокій, то це перш за все буде порушення спокою населення, також наслідками цього злочину є і те, що він породжує обстановку тривоги і навіть паніку в населення, особливо тих його прошарків, яким загрожує заподіяння шкоди внаслідок вчинення таких дій; дезорганізує роботу органів управління, призводить до порушення нормального режиму праці, навчання, відпочинку широких кіл населення.

У зв'язку з цим, протидія злочинам проти громадського порядку спрямована й на охорону особи в суспільстві.